

Řehole sv. biskupa Augustina

Text zde uvedený je text převzatý Řádem podle toho, jak je dochován v prototypu uchovávaném v generálním řádovém archivu. Číslování v textu je převzato z vydání *VERHEYEN, L. OPræm. La règle de Saint-Augustin I. La tradition manuscrite. Paris: 1969, s. 417–437.* [Překladaři byly k textu přidány některé poznámky, které většinou vycházejí ze srovnání textu rukopisu převzatého Řádem s textem výše uvedeného kritického vydání pořizovaného Verheyenem.]

1. Především, drazí bratři, milujte Boha a pak bližního, neboť tato přikázání jsou nám dána jako nejdůležitější. A protože žijete v řeholním společenství, dáváme vám tyto předpisy.

Na prvním místě dbejte o zachovávání jednomyslnosti, vždyť proto jste se sdružili v jednu společnost. Mějte jednu duši a jedno srdce v Bohu¹ (Sk 4, 32). O ničem neříkejte, že je to vaše vlastní, ale mějte všechno společné. Představený ať přiděluje jídlo a oděv, ne všem stejně, poněvadž nemáte všichni stejné síly, ale každému podle jeho potřeb. Vždyť čtete ve Skutcích apoštolů, že měli všechno společné a z toho se rozdělovalo každému, jak potřeboval (Sk 4, 32.35).

Kteří měli něco ve světě, ať při vstupu do kláštera ochotně svolí, aby to bylo společné. Kteří nic neměli, ať nevyhledávají v klášteře to, co neměli ani venku. Avšak onemocní-li, ať se jim poskytne vše, co potřebují, i kdyby byli dříve tak chudí, že by si nemohli zjednat ani nejpotřebnější. Ale oni ať se nepovažují za šťastné proto, že se jim dostalo pokrmu a oděvu, jaký neměli ve světě.

Ani ať se nevypínají, že jsou přidruzeni k těm, k nimž se ve světě neodvážili přiblížit, ale ať pozvednou srdce a netouží po světských marnostech, aby nakonec kláštery neprospívaly jen bohatým, nikoli chudým, kdyby se tam bohatí pokořovali a chudí pyšnili.

Naopak ať ti, kteří se ve světě něčím zdáli, nepohrdají svými bratřími, kteří přišli z chudoby do svaté společnosti. Spíše ať se snaží chlubit společností chudých bratří než společenským postavením svých rodičů. Ať se nevynášejí tím, že přispěli něčím ze svého majetku ke společnému životu, a nejsou pyšnější pro to, co dali klášteru, než kdyby užívali své bohatství ve světě. Vždyť všechny ostatní nepravosti působí, že vznikají špatné skutky, kdežto pýcha ohrožuje i skutky dobré a kazí je. Co prospěje rozdat všechno chudým a stát se chudým, když se ubohá duše tím, že se vzdala majetku, stává pyšnější, než byla dříve, dokud ho užívala? Žijte tedy všichni jednomyslně a svorně a ctěte v sobě navzájem Boha, jehož chrámy jste se stali.

2. Své modlitby vykonávejte v určené hodiny a doby. V oratoři nekonejte nic jiného, než k čemu byla určena a odkud má i jméno, abyste tam nepřekáželi bratřím, kteří se chtějí modlit i mimo stanovené hodiny, mají-li kdy.

Když se modlíte k Bohu žalmy a hymny, uvažujte v srdci o tom, co vyslovujete ústy². Zpívejte jen to, co se má podle předpisů zpívat. Není-li něco předepsáno, aby se zpívalo, nezpívejte to.

3. Tělo ovládejte posty a zdrženlivostí od pokrmu a nápoje, pokud to dovoluje zdraví. Nemůže-li se někdo postit, ať aspoň nejí mimo čas společného stolu, není-li nemocen.

Jakmile zasednete ke stolu, poslouchajte až do konce jídla bez hluku a hovoru, co se vám podle obyčejce čte, aby nejenom ústa požívala pokrm, ale i sluch se toužil nasytit slovem Božím.

Podává-li se jiný pokrm těm, kteří v dřívějším způsobu života zeslábli, nemají to ostatní těžce nést. Ať to nepovažují za nespravedlivé ti, kteří se ve světském způsobu života stali odolnějšími, a ať je nepokládají za šťastnější, protože dostávají to, čeho se jim neposkytuje. Ať se spíše považují za šťastné, že mají dost sil k tomu, co jiní nemohou dělat. Dostanou-li ti, kteří přišli do kláštera z jemnějšího způsobu života, nějaké pokrmy, šaty nebo přikrývky, které se nedávají silnějším, a proto šťastnějším, ať uváží ti, kteří je nedostávají, kolik oni opustili, když přešli ze světského způsobu života k nynějšímu, třebaže ještě nedosáhli takového uskrovnění jako ostatní, tělesně silnější. Ať nechtějí všichni bratři to, co lepšího se dostává některým – ne z úcty, ale ze shovívavosti –, aby v klášteře nezavládla tak odporná převrácenost, že by bohatí žili podle svých možností v chudobě a chudí zchoulostivěli.

Protože se nemocným dostává méně, aby se jim nepřitížilo, nutno o ně po nemoci tím více pečovat, aby se rychleji zotavili, a to i o ty, kteří přišli ze světa z nejnuznějších poměrů. Takže i jim se v nynější nemoci poskytuje totéž, co zajišťoval bohatým jejich dřívější způsob života. Ale když nabudou dřívějších sil, ať se vrátí ke šťastnějšímu způsobu života, protože se na Boží služebníky sluší, aby měli co nejmenší požadavky; aby se po uzdravení neoddávali zálibě v jídle, které potřebovali pro zotavení z nemoci. Považujte za bohatší ty,³ kteří statečněji snášejí chudobu. Vždyť je lépe mít menší požadavky než nadbytek.

4. Váš oděv ať není nápadný a nesnažte se líbit oděvem, ale mravy. Když vyjdete z kláštera, jděte pospolu; a když dojdete k cíli, zůstaňte pohromadě. Ve vaší chůzi, v chování, v oděvu a v žádném pohybu ať není nic, co by mohlo pozorující pohoršit, ale vše ať je ve shodě s vaším svatým stavem.

I kdyby váš pohled padl na některou ženu, neupírejte ho na žádnou. Jistě vám není zakázáno vidět cestou ženy, ale je hříšné zatoužit po nich nebo si přát, aby ony zatoužily po vás. Neboť vzájemná nezřízená žádost vzniká a živí se nejen nevyjevenou (mlčenlivou) touhou, ale i žádostivým pohledem.⁴ Neříkejte, že máte čistou duši, máte-li nečisté oči, neboť nečisté oko prozradí nečisté srdce. A když se vzájemně prozradí nečistá srdce, třeba mlčky, vzájemným pohledem, a mají zalíbení v této tělesné žádosti, ztrácí se čistota mravů, i kdyby těla zůstala nedotčena. Upírá- liněkdo z vás zrak na ženu a těší se z jejího upřeného pohledu, ať se nedomnívá, že ho přítom nikdo nevidí. Jistě to vidí druzí, o nichž se domnívá, že to nezpozorovali.

Konečně, i kdyby se to utajilo a nikdo to neviděl, co onen Pozorující nahoře, před nímž není nic tajné? Copak se můžeme domnívat, že nevidí, když pozoruje tím trpělivěji, čím je moudřejší? Ať se Bohu zasvěcený muž bojí, že by se mu znelíbil, kdyby se chtěl hříšně zalíbit ženě. Ať uváží, že On všechno vidí, aby nezatoužil po hříšném pohledu na ženu. I v této záležitosti se doporučuje bázeň slovy Písma: Ohavný je před Pánem, kdo upírá zrak. (Př 27, 20).

Jste-li tedy v kostele nebo kdekoli jinde, kde jsou ženy, chraňte vzájemně svou cudnost. A tak Bůh, který ve vás přebývá, bude vás chránit vaším vlastním úsilím.

Jestliže zpozorujete u někoho z vás tuto volnost v pohledech, o níž mluvím, napomeňte ho hned, aby nepokračovalo to, co hříšně začal, ale aby se to okamžitě napravilo.⁵ Uvidíte-li však, že se po napomenutí chová stejně, třeba někdy jindy, je bratr, který ho vidí, povinen to oznámit, aby jeho raněná duše byla vyléčena. Avšak dříve ať upozorní druhého nebo třetího (bratra), aby bylo zajištěno svědectví dvou nebo tří, a tak mohl být s náležitou přísností potrestán.

Nemyslete si, že jste zlomyslní, když to oznámíte. Naopak, jistě nejste bez viny, necháváte-li svým mlčením hynout bratra, kterého jste mohli upozorněním zachránit. Vždyť má-li tvůj bratr na těle ránu, kterou chce zatajit ze strachu před řezáním,⁶ nebyl bys necitelný, kdybys to zamlčel, a soucitný, když to oznámíš? Tím spíš to tedy máš oznámit, aby v jeho duši (srdci) nehnisala mnohem horší rána.

Jestliže se však bratr nepolepšil po vašem napomenutí, dříve než upozorníte bratry, kteří by ho usvědčili, kdyby zapíral, oznamte to představenému, aby se věc neroznesla, kdyby se bratr polepšil po soukromé domluvě. Ale jakmile zapírá, ať o něm vydají svědectví jiní, třeba i veřejně, aby nebyl obviněn výpovědí jediného bratra, nýbrž usvědčen dvěma nebo třemi. Usvědčenému ať je pro polepšení uloženo pokání podle dobrozdání představeného nebo kněze, pod jehož správou patří. Kdyby je odepřel přijmout, vylučte ho ze své společnosti, i kdyby sám nežádal o propuštění. To není krutost, ale milosrdenství, aby svou zhoubnou nákazou nezahubil mnohé jiné.

A co jsem řekl o zákazu upírat zrak, zachovávejte pečlivě a věrně také při jiných proviněních, když je zpozorujete, zamezujete jim, oznamujete je, usvědčujete z nich a soudíte je, a to s láskou k lidem a s nenávisí k nepravostem. Proviní-li se někdo tak dalece, že přijme tajně od někoho dopis nebo dar, promiňte mu a modlete se za něho, vyzná-li se z toho sám. Je-li však přistižen při činu a dokáže-li se mu vina, ať je přísně potrestán podle dobrozdání představeného nebo kněze.

5. Oděv mějte na jednom místě pod dohledem jednoho, dvou nebo i více bratrů, podle toho, kolik je jich třeba, aby byl udržován v pořádku a nebyl poškozen od molů. A jako máte pokrm z jedné spižírny, dostávejte i oděv z jedné šatny. Pokud možno, nestarejte se sami, abyste dostali oděv vhodný pro roční dobu, ani zda dostanete šaty, které jste odevzdali, nebo jiné, které nosil jiný bratr, jen když se vám neodpírá, co potřebujete.

Jestliže však vzniká mezi vámi nespokojenost a reptání a stěžuje-li si někdo, že dostal horší oděv, než měl, a že si nezasluhuje, aby nosil šaty po jiném bratru, poznejte z toho, kolik vám chybí ze svatého roucha srdce, když se hádáte kvůli rouchu těla. Trpí-li se vám ta slabost, že dostáváte, co jste si uložili, mějte aspoň všechny věci uskladněny v jedné místnosti pod společným dohledem, aby nikdo neobstarával nic pro sebe. Ale pracujte všichni společně a pro společenství s větší chutí a vytrvaleji, než kdybyste pracovali pro sebe. Láska totiž, jak je psáno, nevyhledává to, co jí patří (srov. 1 Kor 13, 5), a nedává přednost vlastnímu před společným, nýbrž společnému před vlastním. Proto čím více budete pečovat o společný zájem než o vlastní, tím jste lepší, aby ve všech pomíjejících potřebách měla prvenství láska, která zůstává na věky.

Z toho následuje, že nesmíte přijímat tajně, když někdo daruje svým synům v klášteře nebo jiným příbuzným oděv nebo jinou věc, ale představený má právo dát ji k společnému užívání nebo jinému bratru, který ji potřebuje. Kdyby někdo zatajil darovanou věc, ať je potrestán, jako by ji odcizil.

Oděv si perte podle rozhodnutí představeného buď sami nebo jej dejte práť, abyste přílišnou touhou po čistém oděvu neposkvrnili svou duši. Vyžaduje-li to zdraví, neodpírejte tělu lázně podle lékařského předpisu, takže se bratr na přání představeného podrobí léčbě, i když k ní nemá chuti. Jestliže si to však bratr přeje a není mu to snad na prospěch, ať se mu nevyhoví. Neboť někdy se domníváme, že nám prospívá, co nám ve skutečnosti škodí. Konečně, jestliže si služebník Boží naříká na nějakou skrytou chorobu, ať se mu bez pochybování uvěří. Není-li však jisté, přispívá-li příjemný lék k vyléčení, poraďte se s lékařem.

Do lázní, nebo kam je třeba jít, nemají chodit méně než dva nebo tři. Kdo potřebuje vyjít, ať jde s těmi, které mu určí představený.⁷

Péče o nemocné, zotavující se nebo trpící slabostí, i bez horečky, ať je svěřena jednomu bratru. Ten vyžádá ze spižírny všechno, co považuje pro každého za potřebné. Ti, kdo pečují o spižírnu, šatnu nebo knihy, ať bez reptání slouží svým bratřím. Knihy žádejte každého dne v určenou hodinu; kdo o ně bude žádat mimo určenou hodinu, ať se mu nevyhoví. Jestliže však bratři potřebují šaty nebo obuv, ať jim je správcové šatny vydají podle přání.

6. Spory buď vůbec nemějte, nebo je co nejrychleji ukončete, aby hněv nevzrostl v nenávist a neudělal z třísky trám a z duše vražednici, jak je psáno: Kdo nenávidí svého bratra, je vrah. (1 Jan 3, 15). Kdo z vás by někomu ublížil nadávkou, hněvivými slovy nebo dokonce nařčením, ať hledí co nejdřív napravit svou vinu zadostiučiněním a uražený ať mu bez výčitek odpustí. Jestliže si však ublížili navzájem, ať si to navzájem prominou pro vaše modlitby, které mají být tím světlejší, čím jsou častější.

Kdo je častěji pokoušen ke hněvu, ale upřímně se snaží dosáhnout odpuštění od uraženého, je lepší než bratr, který se nedá tak snadno popudit ke hněvu, ale těžko se odhodlává prosit za odpuštění. Ten, kdo nechce nikdy prosit za odpuštění nebo neprosí upřímně, je nadarmo v klášteře, i když z něho není vyloučen. Varujte se tedy tvrdých slov. Jestliže přece vyjdou z vašich úst, neváhejte podat lék těmi ústy, kterými jste poranili.

Kdyby potřeba udržet kázeň vynutila vám, představení, tvrdá slova, nejste povinni prosit za odpuštění své podřízené, i když cítíte, že jste překročili míru, aby se přílišným pokořováním neumenšila vážnost nadřízených u podřízených.⁸ Ale je třeba, abyste prosili o odpuštění Pána všech, který ví, jak milujete ty, které snad přísněji trestáte. Ať mezi vámi nevládne láska smyslná, ale duchovní.

7. Poslouchejte svého představeného jako otce,⁹ a ještě mnohem víc kněze, který se o vás všechny stará. Aby se všechno toto zachovávalo a nezůstalo bez trestu žádné nedbalé opomenutí, ale každá chyba aby byla pokárána a napravena, je svatou povinností představeného trestat přestupky a to, co přesahuje jeho možnosti nebo síly, oznámit knězi, který má u vás větší autoritu.

At' se představený nepokládá za šťastného, že může nad vámi vládnout, ale že vám smí s láskou sloužit. Představenému před vámi náleží čest, ale před Bohem at' v bázni zaujímá místo u vašich nohou. At' je pro všechny příkladem skutků. At' napomíná nepokojné, těší malomyslné, pečuje o nemocné a je trpělivý ke všem. Necht' má v lásce disciplínu a kvůli bázni ji ukládá.¹⁰ Třebaže je obojí nutné, přece at' si raději přeje, abyste ho měli rádi, než se ho báli, a má na paměti, že z vás bude vydávat počet Bohu. Mějte tedy horlivější poslušností soucit nejen se sebou, ale i s ním, protože je sice mezi vámi na vyšším místě, ale též ve větším nebezpečí.

8. Dej Bůh, abyste toto vše zachovávali z lásky k duchovní kráse a šířili dobrým životem líbeznou vůni Kristovu, ne jako otroci podrobení zákonu, ale jako svobodní lidé v milosti. Abyste se mohli shlížet v této knížce jako v zrcadle a aby se něco nezanedbalo ze zapomenutí, buď vám jednou v týdnu čtena. A shledáte-li, že zachová- váte všechno, co je v ní psáno, děkujte Pánu, dárci všeho dobra. Jestliže však někdo zjistí, že proti ní nějak chybuje, lituj minulého přestupku, varuj se ho v budoucnosti a modli se, aby ti Bůh vinu odpustil a abys nebyl uveden do pokušení.

Končí se Řehole svatého biskupa Augustina

---

(1) Zatímco řádový rukopis zde obsahuje obrat *in Deo*, kritické vydání má variantu *in Deum*, která více znamená společné směřování v zaměření na Boha. [Pozn. překladatele.]

(2) Zatímco řádový rukopis zde obsahuje obrat *ore* (ústý), kritické vydání má termín *voce* (hlasem). [Pozn. překladatele.]

(3) Řádový rukopis začíná tuto vět obratem *Illos aestiment ditiores* (at' je považují za bohatší ti, ...), zatímco kritické vydání uvádí *Illi se aestiment ditiores* (At' sebe považují za bohatší ti, ...). [Pozn. překladatele.]

(4) Řádový rukopis má obrat *Nec solo tacito affectu, sed affectu et aspectu quoque...* (nejen nevyjevenou (mlčenlivou) touhou, ale i žádostivým pohledem), zatímco kritické vydání uvádí *Nec solo tacito tactu et affectu, sed aspectu quoque...* (nejen mlčenlivým dotykem a touhou, ale i žádostivým pohledem). [Pozn. překladatele.]

(5) Řádový rukopis má obrat *ne cœpta progrediantur, sed de proximo corrigantur* (aby nepokračovalo to, co hříšně začal, ale aby se to okamžitě napravilo); kritické vydání užívá obrat *ne cœpta progrediatur, sed de proximo corrigatur* (aby nepokračoval v tom, co hříšně začal, ale aby se okamžitě napravil). [Pozn. překladatele.]

(6) Řádový rukopis má obrat *dum timet secari* (ze strachu před řezáním), zatímco kritický text užívá obratu *dum timet sanari* (ze strachu před léčením). [Pozn. překladatele.]

(7) Kritický text pořizený Verheyenem má zde delší čtení: *Nec ille qui habet aliquando eundi necessitatem, cum quibus ipse voluerit, sed cum quibus præpositus iusserit ire debet.* (Kdo potřebuje vyjít, at' nejde s těmi, které by sám chtěl, ale s těmi, které mu určí představený.) [Pozn. překladatele.]

(8) Kritický text tu má dosti odlišné čtení: *Quando autem necessitas disciplinae minoribus* [text O.P.: *moribus*] *coercendis dicere vos verba dura compellit, si etiam in ipsis* [text O.P.: *ipsi*] *modum vos excessisse sentitis, non a vobis exigitur, ut ab eis* [text O.P.: *a vobis subditis*] *veniam postuletis.* (Kdyby potřeba udržet kázeň hochů vynutila vám říci tvrdá slova, nejste je povinni prosit za odpuštění, i když cítíte, že jste překročili míru.)

V komentářích k řeholi je vysvětleno, že termínem *minores* jsou označeni nezletilí chlapci, kteří byli do kláštera svěřeni na výchovu; v tomto smyslu se tedy nejedná o vztah mezi nadřízením a podřízeným uvnitř komunity, ale o vztah k podřízených nedospělcům, kteří nejsou členy komunity. [Pozn. překladatele.]

(9) Kritický text zde vkládá další slova: *honore servato, ne in illo offendatur Deus (při zachování náležité úcty, aby v představeném nebyl urážen Bůh)*. [Pozn. překladatele.]

(10) V nové době překládají někteří: *Měj v lásce kázeň a... bdi nad jejím zachováním*. Ale slovem disciplína bývalo v kláštorech označováno bičování, a to má zde sv. Augustin na mysli. [Pozn. překladatele.]